

LÜGANUSE VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2022-2026

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Toimekeskkonna ülevaade	3
2. Põhitegevuse prognoos	6
3. Investeerimis- ja finantseerimistegevus	9
4. Arvestusüksus ja finantsdistsipliin	11

Lisa 1

Tabel 1 Kohaliku omavalitsuse strateegia vorm

Tabel 2 Kohaliku omavalitsuse investeeringud

Tabel 3 Arvestusüksuse strateegia vorm

Sissejuhatus

Lüganuse valla eelarvestrateegia on omavalitsuse 2022-2026 aasta eesmärkidega finantsproгноos, mis esitab tegevustulud, tegevuskulud, investeringud ja finantseerimistegevuse ning nendest lähtuvad rahavood. Eelarvestrateegia annab ülevaate Lüganuse valla arvestusüksuse finantsseisust, prognoosib tuleviku rahavoogude kujunemist, sätestab finantsdistsipliini tagamise meetmed ja esitab võimalikud riskistsenaariumid ehk võimaldab teha otsuseid arengu kavandamisel.

Eelarvestrateegia koostamise vajadus on määratud Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37 lg 1. Vastavalt seaduse § 37² lg 1 kinnitab vallavolikogu eelarvestrateegia määrusega.

Eelarvestrateegia esitab andmed Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse (KOFs) nõutud koosseisus ja kujul. Eelarvestrateegia vaadatakse üle iga-aastaselt ja kinnitatakse volikogu poolt esitamiseks rahandusministeeriumile.

1. Toimekeskkonna ülevaade

Maailmamajanduse väljavaated on pandeemiajärgse kiire taastumise järel sel aastal selgelt nõrgenenud. Venemaa-Ukraina sõjaga kaasnenud mõjud, Hiina karmid *lockdown* meetmed koos kinnisvarakriisi süvenemisega ning USA tarbijate nõrkus. Lisaks on inflatsioon ületanud kõiki ootusi, mis on kaasa toonud rahapoliitika karmistamise. Need tegurid põhjustavad maailmamajanduse kasvu aeglustumise sel aastal 3,1%ni ning 2024. aastal 2,8%ni.

2022. aastaks prognoosib Rahandusministeerium SKP kasvuks tagasihoidlikku 1% ning 2023. aastaks 0,5%. Kasv kiireneb 2024. aastal, kuid reaalse SKP tase jääb madalamaks, võrreldes sõjaeelselt prognoosituga. Seejuures on SKP nominaalne maht kiire hinnatõusu tõttu varem prognoositust oluliselt suurem. Kasvu panustab prognoosiperioodi aastatel enim teenuste sektor. Enamikus teenuste alamsektorites kasvasid 2022. aasta esimese viie kuu jooksul aastatagusega võrreldes palju nii teenuste mahu00d kui ka müügikäibed.

Tööturg on pärast koroonakriisi jõudsalt taastunud, mis on väljendunud nii hõivatute arvu suurenemises kui ka mõõdukalt kiire palgakasvu jätkumises. Koroonaga seotud tegevuspiirangute leevenedes on majutuses ja toitlustuses selle aasta esimesel poolaastal toimunud jõulisem taastumine, mis on väljendunud nii veerandi võrra suurenenud töötajate arvus kui ka majanduse keskmisest kiiremas palgakasvus. Vaatamata sellele on majutuse ja toitlustuse hõive ligi kümnendiku võrra madalam kriisieelsest tasemest. Suvekuudel on tööpuudus kasvanud, viidates sõjaga kaasnevale negatiivsele mõjule. Augusti keskpaigas oli registreeritud tööpuudus 7,4%, mis on juuni algusest suurenenud ligikaudu 0,5 protsendipunkti ehk 3200 inimese võrra. Suurem osa tööpuuduse kasvust on tulnud kohalike inimeste töötuse kasvust, tööturule lisandunud Ukraina sõjapõgenike roll on tagasihoidlikum.

Ukraina sõjapõgenikud pakuvad leevendust tööjõupuudusele. Käesolev prognoos arvestab sõjapõgenike tööturu mõjuga. Suve lõpu seisuga on Eestis ligikaudu 50 tuhat sõjapõgenikku, kellest ligikaudu pooled on tööealised. Põgenikud on üle ootuste usinalt asunud tööd otsima, kuid oleme eeldanud, et nende aktiivsus jääb kogu prognoosiperioodil Eesti elanike omast siiski madalamaks.

Käesoleva aasta kokkuvõttes oodatakse hõivatute arvu 3% kasvu ning töötuse püsimumist 6% juures. Järgmisel aastal võib hõive kasv aeglustuda 0,5%ni ning idasuunaliste kaubanduspiirangute ja majanduskasvu aeglustumise tulemusena suureneb tööpuudus mõõdukalt ehk 6,4%ni.

Kiire inflatsiooni tingimustes palga ostujõud langeb. Käesoleva aasta esimeses pooles püsis palgakasv veidi alla 10%, kuid palgasurved suurenevad kasvanud inflatsiooniootuste tõttu. Agregeeritult ehk kogu majanduse tasemel on ettevõtted seni suutnud sisendhindade kallinemise edasi kanda lõpphindadesse, mistõttu vähemalt lühiajaliselt on neil olnud võimalusi kõrgema töötasu maksmiseks. Seetõttu võib palgakasv käesoleva aasta teises pooles kiireneeda ning aasta kokkuvõttes ulatuda 11%ni. Majandusaktiivsuse vähenemisele vaatamata püsib palgakasv suhteliselt kiire ka järgmisel aastal, kuid alanenud kindlustunne võib palgatõusootusi kärpida. Prognoosi kohaselt stabiliseerub palgakasv 5% juures alates 2024. aastast. Keskmise palga ostujõud langeb käesoleval aastal ligikaudu 7% ning jõuab 2021. aasta tasemele tagasi alles 2025. aastaks.

Alates kevadest on tarbijahindade tõus oluliselt kiirenenud nii Eestis kui ka mujal Euroopas. Nüüdseks on juba pooltel euroala riikidel inflatsioon kahekohaline ning kõrgeim on see Baltikumis, ületades suvekuudel 20% taset. Riikides, kus hinnakujundus on paindlikum ja lepingud lühiajalisemad, jõuavad hinnamuutused ka kiiremini kohale. Sõjategevus ning sellele järgnenud sanktsioonid tõid kaasa toorainete ja energia kiire kallinemise välisturgudel ning süvendasid tarneprobleeme. See on avaldunud ettevõtete sisendhindade märkimisväärses tõususes ning on seetõttu erinevate kaupade ja teenuste hindadesse kandunud. Lisaks on tugev nõudlus ja koroonapiirangute lõpetamisega kaasnenud turismi ja vaba aja teenuste taastumine kergitanud tuntavalt teenuste hindu. Hindade tõusu veab Eestis energia kiire kallinemine, sealjuures on elekter ja gaas kallinenud konkurentsilt enim. Toiduhinnad on sel aastal kiirelt tõusnud (aastaga ligi 20%) nii toidutoorme kui teiste sisendite hoogsa kallinemise tõttu. Võttes arvesse energiahindade futuure ja majandusaktiivsuse nõrgenemisest tulenevat oodatavat hinnasurve leevenemise mõju (tööstuskaupade ja teenuste hinnatõusu pidurdumist), tõusevad tarbijahinnad sel aastal 19,5%. 2023. aasta kevadel peksid energiahinnad tulevikutehingute kohaselt langusesse pöörduma, lisaks hakkab inflatsiooni pidurdama kõrge võrdlusbaas. Pakkumispoolsetest pudelikaelttest, tarneprobleemidest ja materjali kallimisest tingitud tööstuskaupade hinnatõus pidurdub. Selle kohaselt pidurdub 2023. aastal tarbijahindade tõus 6,7%ni. 2024. aastal võib oodata inflatsiooni aeglustumist 1%ni tulenevalt energiahindade pea 10%st langusest.

Tabel 1 Majandusnäitajate prognoos (Rahandusministeerium)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
SKP reaalkasv	8,3%	1,0%	0,5%	3,0%	2,5%	2,0%
Tarbijahinnaindeks	4,6%	19,5%	6,7%	1,0%	1,5%	1,9%
Hõive kasv	-0,5%	2,9%	0,5%	0,2%	0,1%	0,0%
Tööpuudus	6,2%	6,0%	6,4%	6,1%	6,0%	6,0%
Palgakasv	6,8%	11,0%	7,4%	5,0%	4,6%	4,5%

Lüganuse vald moodustus Kiviõli linna, Lüganuse valla ja Sonda valla liitumise tulemusel. Maksumaksjad moodustavad 45% elanikkonnast ja 81% tööealisest elanikkonnast ning maksumaksja keskmine brutotulu jääb alla Eesti keskmise. Tulumaksu laekumise kasv on viimasel seitsmel aastal olnud madalam kui Eesti keskmine palgakasv.

Valla järgnevate aastate finantsvõimekuse kujunemisel mängivad võtmerolli eelkõige järgnevad tegurid:

1) Elanike arvu kiire vähenemine ja vananemine

Lähimal kümnendil väheneb seniste trendide jätkumisel valla elanike arv ligi 20%, seejuures tõuseb aga oluliselt eakate osakaal ning langeb nii laste kui ka tööealiste oma. Seega peab valla arengute üks olulisi fookuseid olema hea tervikliku elukeskkonna loomine noortele ja peredele, mis võimaldaks kasvõi mõnevõrra pidurdada väljarännet ning teisalt saada ka uusi elanikke. Hea elukeskkonna tutvustamisel on omakorda oluline järjepidev valla ja kogu piirkonna mainekujundus.

2) Avalike teenuste optimaalne korraldamine, sh haridusvõrgu korrastamine

Elanike arvu kiire vähenemine ning vananemine mõjutab valla tulubaasi (kasvav surve maksumaksjatele) aga samas ka nõudlust vallas pakutavate avalike teenuste järgi. On möödapääsmatu, et valla senine haridusvõrk vajab juba lähiajal korrastamist. Kaaluda tuleb ka muude avalikke teenuseid osutavate asutuste ühendamist, kinnisvara optimeerimist ning tegevuse tõhustamist.

3) Potentsiaali rakendamine rahvusvahelise puhke- ja seikluspiirkonnana

Lüganuse valla turismipotentsiaal on ainulaadne, võimalusi pakub nii tehismaastik kui ka looduslik keskkond. Kiviõli linnapiirile põlevkivi töötlemise tulemusena tekkinud aherainemäele on loodud ainulaadne külustusatraktsioon Kiviõli Seikluskeskus, endise Aidu karjääri aladel on loomisel atraktsioon Aidu Veemaa ning arenemas on ka mereäärne rannaala koos sadamaga. Ehk olemas on rahvusvahelise potentsiaaliga külustusobjektid. Potentsiaali realiseerimiseks on valla poolt vajalik nii taristu arendamine, Kiviõli linna avaliku ruumi kaasajastamine, koostöö objektide arendajate ja arendusorganisatsioonidega jms.

4) Hea elu-, tööstus/ettevõtlus- ja külastuskeskkonna kombineerimine

Lüganuse valla üheks teravamaks väljakutseks on põlevkivi kaevandamise ja töötlemise tulemusena tekkinud keskkonnamõjude leevendamine. Ühelt poolt on oluline endiste kaevandus- ja karjäärialade taaskasutusele võtmine, teisalt ka kaevandamise tulemusena tekkinud taristuprobleemide lahendamine koostöös arendajatega. Eraldi teemaks on uute võimalike kaevanduste lisandumine piirkonda, mis võiks kaasa tuua suures mahus töökohti, samas aga ka arvestavat mõju keskkonnale.

Elukeskkonna tasakaalustatud arenguks on vajalik tagada olukord, kus saaksid edukalt tegutseda nii keskkonnasõbralikud tööstusettevõtted kui ka turismiettevõtted. Samuti ettevõtluskeskkonna pidev mitmekesistamine ning uute ettevõtlust mõjutavate arendusprojektide realiseerimine. Nii tänaste elanike, potentsiaalsete tulijate kui ka külastajate jaoks on võtmetähtsusega aga hea ning turvalise looduskeskkonna säilimine.

2. Põhitegevuse prognoos

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi tulusid: 1) maksutulud; 2) tulud kaupade ja teenuste müügist; 3) saadavad toetused; 4) muud tegevustulud.

Lüganuse valla 2022 eelarve põhitegevuse tulud on u 12,6 miljonit eurot ja põhitegevuse kulud 11,9 miljonit eurot, st põhitegevuse tuleml on 620 tuhat eurot.

Maksutulud moodustavad u poole eelarve tuludest, toetusfondi eraldis on u 3,2 miljonit ja tasandusfondi eraldis ligi 1,4 miljonit eurot. Kaevandamisõiguse tasu ja laekumine vee erikasutusest (ressursitasud) on mahus u 618 tuhat eurot. Kuludest 57,6% moodustavad personalikulud u 6,9 miljoni euroga, majandamiskulud on u 35,2% ehk u 4,2 miljonit eurot ning toetusi antakse u 857 tuhande euro väärtuses. 2022. aasta alguses oli vallal võlakohustusi u 5,1 miljonit eurot ja likviidseid vahendeid u 555 tuhat eurot. Ehk valla netovõlakoormuse tase oli u 40,6%.

Aastate 2009 ja 2021 võrdluses on maksumaksjate arv vähenenud 750 inimese võrra u 4400-lt 3700-ni. Kuigi perioodil 2009-2021 on inimeste sissetulekute kasv olnud kiirem kui Eesti keskmine, siis Lüganuse valla maksumaksja keskmine brutotulu oli 2021. aastal veel madalam (1088 eurot kuus kui Eesti keskmine oli 1548 eurot kuus). Valla tulumaksu laekumise kasv on järjepidevalt olnud väiksem keskmise palga kasvust, seda eelkõige tulenevalt maksumaksjate arvu pidevast vähenemisest.

Strateegia vaates iseloomustab tulude planeerimist pigem konservatiivsus.

Tabel 2 Põhitegevuse tulud (2022-2026)

Lüganuse vald	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	12 556 249	13 124 854	13 519 213	13 899 447	14 289 989
Maksutulud	6 497 914	6 896 206	7 161 070	7 408 983	7 658 686
sh tulumaks	6 223 314	6 621 606	6 886 470	7 134 383	7 384 086
sh maamaks	274 600	274 600	274 600	274 600	274 600
sh muud maksutulud	0	0	0	0	0
Tulud kaupade ja teenuste müügist	359 853	385 475	398 581	411 973	426 228
Saadavad toetused tegevuskuludeks	5 080 212	5 223 174	5 339 562	5 458 491	5 585 075
sh tasandusfond	1 427 706	1 450 000	1 450 000	1 450 000	1 450 000
sh toetusfond	3 195 644	3 423 174	3 539 562	3 658 491	3 785 075
sh muud saadud toetused					
tegevuskuludeks	456 862	350 000	350 000	350 000	350 000
Muud tegevustulud	618 270	620 000	620 000	620 000	620 000

Põhitegevuse tulude prognoosi eeldused:

- tulumaksu laekumine tõuseb 2023.a 6,4%, 2024.a 4,0%, 2025.a 3,6% ning 2026.a 3,5%. Tulumaksu kasv on seoses demograafiliste trendidega ühe protsendi võrra madalam rahandusministeeriumi prognoositavast palgakasvust. Riigi poolt kohalikule omavalitsusele eraldatava tulumaksu protsendi võimalikku suurenemist ei arvestata;
- maamaksu laekumine ei muutu, kehtima jäävad hetke maksumäärad, maa korralist hindamist ei toimu;
- tulud kaupade ja teenuste müügist ja toetusfondi eraldis suurenevad igal aastal rahandusministeeriumi prognoositud palgakasvu (60%) ja tarbijahinnaindeksi (40%) kombineeritud muutuse võrra;
- muid saadavaid toetusi tegevuskuludeks on aastast 2023 arvestatud 350 000 eurot aastas;
- laekumised kaevandamisõiguse tasust ja vee erikasutusest jäävad 2022.a tasemele, ehk prognoositav tulu on 620 000 eurot aastas.
- tasandusfondi laekumine suureneb 2023. aastal 1,6% jäädes samale tasemele prognoosiperioodi lõpuni.

Põhitegevuse tulud suurenevad aastaks 2026 13,8% võrra u 14,3 miljoni euroni.

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFs-i regulatsioonist järgmisi kulusid: 1) antavad toetused; 2) muud tegevuskulud.

Tabel 3 Põhitegevuse kulud (2022-2026)

Lüganuse vald	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	11 936 375	12 480 565	12 668 041	12 851 772	13 048 981
Antavad toetused tegevuskuludeks	857 155	857 155	857 155	857 155	857 155
Muud tegevuskulud	11 079 220	11 623 410	11 810 887	11 994 618	12 191 826
sh personalikulud	6 871 907	7 174 271	7 317 757	7 434 841	7 546 363
sh majandamiskulud	4 201 661	4 399 139	4 443 130	4 509 777	4 595 463
sh muud kulud	5 652	50 000	50 000	50 000	50 000

Põhitegevuse kulud on prognoositud järgmistel eeldustel:

- personalikulud suurenevad aastas kolme protsenti võrra vähem kui rahandusministeeriumi riikliku keskmise palgakasvu prognoos: 2023.a 4,4%, 2024.a 2,0%, 2025.a 1,6% ja 2026.a 1,5%
- majandamiskulud suurenevad aastas kahe protsenti võrra vähem kui rahandusministeeriumi riikliku tarbijahinnaindeksi prognoos: 2023.a 4,7%, 2024.a 1%, 2025.a 1,5% ja 2026.a 1,9%
- antavad toetused tegevuskuludeks ei muutu;
- muude kulude all on kajastatud reservfond mahus u 50 tuhat eurot aastas.

Põhitegevuse kulud suurenevad aastaks 2026 9,3% võrra u 13,0 miljoni euroni.

Eelarvestrateegias on arvesse võetud järgmised üle eelarveaasta ulatuvad lepingujärgsed kulud:

- valla asutuste ja tänavavalgustuse elektrienergia ja võrguteenuste tasud;
- veevarustus- ja kanalisatsiooniteenuste tasud;
- hoonete kütmiseks kütuste ostmine;
- sideteenuste tasud;
- infosüsteemide hoolduse tasu;
- postiteenuste tasu;
- valveteenuste tasu;
- sõidukite ülalpidamise tasud;
- vallale kuuluvate hoonete kindlustamine;
- inventari rent, remont ja hooldus;
- infotehnoloogia tarkvara hooldus;
- elektriseadmete ja –süsteemide käiduteenuste tasud;
- hoonete ja ruumide korrashoiuteenuse tasud;
- soojusenergiaga varustamise tasud;
- hoonete küttesüsteemide hooldamise tasud;
- prügiveo tasud;
- vallateede hooldus- ja lumetõrjetööd;
- sotsiaalhoolekande asutuste teenuste osutamise tasu;
- õpilaste koolitransportteenuse tasu;
- bussiliinide doteerimine;
- koolidele õppematerjalide soetamine;
- koolide ja lasteaedade toiduainetega varustamise ja toitlustusteenuse osutamise tasu.

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Eelarvestrateegia perioodil ületavad tulud kulud igal aastal ning tulemi suhe tuludes suureneb igal aastal, saavutades aastaks 2026 suhe 8,7%.

Tabel 4 Põhitegevuse tulem (2022-2026)

Lüganuse vald	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	12 556 249	13 124 854	13 519 213	13 899 447	14 289 989
Põhitegevuse kulud kokku	11 936 375	12 480 565	12 668 041	12 851 772	13 048 981
Põhitegevuse tulem	619 874	644 290	851 171	1 047 675	1 241 008
Tulemi suhe tuludesse	4,9%	4,9%	6,3%	7,5%	8,7%

Strateegia eesmärgiks on põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamise võimalikult suurel määral, sest see on eelduseks valla investeerimisvõimekuse tekkimisele ja kasvule. Põhitegevuse tulemi maksimeerimisel (kui tulemi suhe tuludesse on suurem kui 16%) on maksimaalseks netovõlakkoormuse ülempiiriks 100% põhitegevuse tuludest.

3. Investeerimis- ja finantseerimistegevus

Investeerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente: 1) põhivara soetus; 2) põhivara müük; 3) põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine; 4) põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine; 5) osaluste soetus; 6) osaluste müük; 7) muude aktsiate ja osade soetus; 8) muude aktsiate ja osade müük; 9) antavad laenud; 10) tagasilaekuvad laenud; 11) finantstulud ja finantskulud.

Strateegiaperioodil investeerib Lüganuse vald nii omavahendite kui ka Euroopa Liidu ja siseriiklike toetuste arvelt. Investeerimistegevuses on kajastatud toetusi (põhivara soetamiseks saadav sihtfinantseerimine) eeldataval määral, kuigi nende saamine ja suurus ei ole lõplikult selge.

Tabel 5 Investeerimistegevus (2022-2026)

Lüganuse vald	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Investeerimistegevus kokku	-1 032 356	-1 162 128	-992 136	-1 780 621	-927 111
Põhivara müük (+)	113 980	50 000	50 000	50 000	50 000
Põhivara soetus (-) sh projektide omaosalus	-1 173 237	-945 000	-765 000	-3 100 000	-1 050 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	307 365	75 000	75 000	1 525 000	325 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-226 361	-175 000	-175 000	-50 000	-50 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0	0	0	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0	0	0	0
Antavad laenud (-)	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	87	100	100	100	100
Finantskulud (-)	-54 190	-167 228	-177 236	-205 721	-202 211

Vallavara müügist prognoositav tulu on aastast 2023 50 tuhat eurot aastas.

Strateegiaperioodil investeerib (põhivara soetus, põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine) vald kokku 7,7 miljonit eurot, sellest 5,4 miljonit omavahendite

(sh laenud) ja 2,3 miljonit toetuste arvelt. Suurimad investeeringud on majanduse, vabaaja, kultuuri ja religiooni ning hariduse valdkonnas.

Tabel 6 Investeeringustegevus valdkondade lõikes (2022-2026)

Investeeringud	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	20 000	20 000	20 000	0	0
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0
03 Avalik kord ja julgeolek	5 000	5 000	5 000	0	0
04 Majandus	441 958	565 000	565 000	550 000	550 000
05 Keskkonnakaitse	180 922	0	0	0	0
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	210 667	50 000	50 000	50 000	0
07 Tervishoid	0	0	0	0	0
08 Vaba-aeg, kultuur ja religioon	252 863	115 000	105 000	2 000 000	0
09 Haridus	61 826	190 000	20 000	0	0
10 Sotsiaalne kaitse	0	0	0	500 000	500 000
KÕIK KOKKU	1 173 237	945 000	765 000	3 100 000	1 050 000
sh toetuse arvelt	263 924	75 000	75 000	1 525 000	325 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	909 313	870 000	690 000	1 575 000	725 000

Finantseerimistehingud on eelarve põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud (laenude võtmised jms). Finantseerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente: 1) laenude võtmine; 2) võetud laenude tagasimaksmine.

Finantseerimistegevuse rahavoogudes on kesksel kohal netovõlakoorumus ehk võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade (raha ja pangakontodel olevaid vahendeid) kogusumma vahe, kus netovõlakoorumuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud kohustused. Netovõlakoorumuse ülemäär võib seaduse järgi kujuneda kuni 100% põhitegevuse tuludest, 2021 aasta lõpuseisuga oli valla netovõlakoorumus u 40,6% ja selle ülemäär 80%. Lüganuse valla prognoositav põhitegevuse tulem võimaldab investeerida, kuid kuna aga vallal ei ole käesoleval hetkel suuri rahalisi reserve, siis tuleb investeeringute katteallikaks võtta uusi kohustusi.

Tabel 7 Finantseerimistegevus (2022-2026)

Lüganuse vald	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Finantseerimistegevus	-135 101	570 330	363 320	1 122 536	296 497
Kohustiste võtmine (+)	315 000	1 045 000	865 000	1 625 000	775 000
Kohustiste tasumine (-)	-450 101	-474 670	-501 680	-502 464	-478 503
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-547 583	52 492	222 355	389 590	610 394
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+/-)	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	7 371	59 862	282 217	671 808	1 282 202
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	4 967 778	5 538 108	5 901 427	7 023 964	7 320 461

2022. aasta alguse seisuga oli vallal 11 laenu kogumahuga 5,1 miljonit eurot. Strateegia perioodil on kavas võtta uusi kohustusi 4,6 miljonit eurot ja tasuda kohustusi summas 2,4 miljonit eurot. Uute laenude puhul on oluline, et laenu tagasimakseperiood ei ületaks investeeringu kasulikku eluiga ja intresside kasvu risk

ei jääks pikale perioodile. Seetõttu on arvestatud, et 10 aastase tagasimaksega laenudega, intressimäär 1,5%, esimesel aastal põhiosa tagasimakseid ei toimu. Olemasolevate ja uute laenude intressikulud sisaldavad intressimäära ja euribori prognoosi 1,5%.

Likviidsete vahendite mahu puhul tuleb arvestada, et kuna võimalike investeeringutoetuste laekumine on ebaselge, siis tulude ülelaekumisel (kulude alataitumisel) suureneb vabade vahendite jääk ja omakorda väheneb netovõlakoorma tase, mis loob puhvri strateegias kavandatud investeeringute elluviimiseks omarahastuse arvelt.

Tabel 8 Netovõlakoormuse lubatud ja tegelik määr

Lüganuse vald	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Netovõlakoormus (eurodes)	4 960 407	5 478 246	5 619 210	6 352 156	6 038 259
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	10 044 999	10 499 884	10 815 370	10 424 585	10 002 992
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	5 084 592	5 021 638	5 196 160	4 072 429	3 964 733
Netovõlakoormus (%)	39,5%	41,7%	41,6%	45,7%	42,3%
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	80%	80%	80%	75%	70%

Tulenevalt koroonaviiruse mõjust majandusele, on kuni 2024. a netovõlakoormuse ülemmääraks kas 10-kordne põhitegevuse tuleml või 80% põhitegevuse tuludest, kumb on suurem, kuid mitte rohkem kui 100%. Edaspidi hakkab vähenema 5% võrra. Valla netovõlakoormus suureneb strateegiaperioodil, kuid ei ületa lubatavat ülemmäära.

4. Arvestusüksus ja finantsdistsipliin

Eelarvestrateegia koostatakse kohaliku omavalitsuse arvestusüksustele. Alates 2018.a Lüganuse vallal sõltuvaid üksuseid ei ole.

Lüganuse vallal on 100% osalus äriühingus AS Kiviõli Soojus. Nimetatud äriühing on küll valla eelarve konsolideerimise grupis, kuid nad ei ole käsitletavat KOFS § 2 punktis 9 defineeritud sõltuva üksusena ja käesolevas eelarvestrateegias neid ei kajastata.

Sõltuvate üksuste põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse arvutamiseks tuleb samuti rakendada KOFS-i vastavat metoodikat.

Arvestusüksuse konsolideeritud eelarvestrateegia perioodi põhitegevuse tuleml ja netovõlakoormus vastavad KOFS-i normatiividele.

Tabel 9 Konsolideeritud näitajad 2022-2026

Lüganuse vald	2022 eeldatav täitmine	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	12 556 249	13 124 854	13 519 213	13 899 447	14 289 989
Põhitegevuse kulud kokku	11 936 375	12 480 565	12 668 041	12 851 772	13 048 981
Põhitegevustulem	619 874	644 290	851 171	1 047 675	1 241 008
Investeeringustegevus kokku	-1 032 356	-1 162 128	-992 136	-1 780 621	-927 111
Eelarve tulem	-412 482	-517 838	-140 964	-732 946	313 897
Finantseeringustegevus	-135 101	570 330	363 320	1 122 536	296 497
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-547 583	52 492	222 355	389 590	610 394
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	7 371	59 862	282 217	671 808	1 282 202
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	4 967 778	5 538 108	5 901 427	7 023 964	7 320 461
Netovõlakoormus (eurodes)	4 960 407	5 478 246	5 619 210	6 352 156	6 038 259
Netovõlakoormus (%)	40%	42%	42%	46%	42%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	10 044 999	10 499 884	10 815 370	10 424 585	10 002 992
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80%	80%	80%	75%	70%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	5 084 592	5 021 638	5 196 160	4 072 429	3 964 733

Tundlikkusanalüüsis on hinnatud olukorda, kus kavandatud eelarvetulude maht osutub väiksemaks või kohustuste intressikulud suuremaks võrreldes strateegia eeldustega.

Tabel 10 Tundlikkusanalüüsi stsenaariumid

Stsenaarium	Muutus	Kokkuhoiu vajadus omavalitsus	Kokkuhoiu vajadus arvestusüksus
Tulude aastane kasv on väiksem	2%	400 000	400 000
Tulude aastane kasv on väiksem	4%	1 700 000	1 700 000
Intressimäär on suurem	4%	200 000	200 000

Kokkuvõttes peab Lüganuse vald strateegiaperioodil kinni omavalitsustele riigi poolt kehtestatud finantsdistsipliini tagamise meetmetest - kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemmäärast.

Lüganuse valla finantsolukord võimaldab strateegiaperioodil toetuste eeldatud laekumise korral ellu viia planeeritud investeeringud väärtuses 7,7 miljonit (sh toetused u 2,3 miljonit) eurot. See on ka maksimaalne investeeringute maht, kuna valla netovõlakoormus tõuseb lubatud piiri lähedale. Teisalt on Lüganuse valla eelarve väga tundlik väliskeskkonnast tulenevatele muutustele – eelarvetulude võimalikule vähenemisele on tarvilik reageerida põhitegevuse kulude täiendava kokkuhoiu ja planeeritud investeeringutest loobumisega. Kõrge laenukoormuse tõttu omaks mõju ka intressimäärade kasv.